

25 il əvvəl əsası qoyulmuş müqəddəs missiya

Neft Fondunun ilk gəlirləri məcburi köçkünlərə ayrıldı...
"İşğal olunmuş bütün rayonlar

problemimizdir, ağırlı problemimizdir, ürək ağrımızdır. Ancaq biz bunlara dözüürük. Bir mütləq o torpaqlara azad edəcək, ərazi bütövlüyü-

hər saatını, dəqiqəsini bu müqəddəs arzusunun gerçəkləşməsinə həsr etdi. Azərbaycanın maliyyə imkanları hər il artıqca məcburi köçkün-

qədər olan dövr ərzində Ağdam, Füzuli, Biləsuvar, Goranboy, Sabirabad, Ağcabədi, Beyləqan, Qəbələ, Şəmkir, Ağstafa, İsmayılı,

lır.

4 ilə yaxındır ki, bu strateji vəzifənin həyata keçirilməsində büdcədə əsaslı xərclərin əsas maliyyə mənbəyi kimi DNF-nin transfertləri mühüm yer tutur.

Hazırda dövlət büdcəsinin əsaslı xərclərinin həcmi 15,4 milyard manat təşkil edir ki, həmin vəsaitin əsas hissəsi məhz DNF-nin transfertləridir.

Həmin xərclərin 40 faizə yaxını Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur iqtisadi rayonlarında aparılan yenidənqurma

"Sizin, Ermənistandan qaçqın düşmüş soydaşlarımızın məskunlaşması və bir də Biləsuvar da çox ağır vəziyyətdə olan, Füzuli, Cəbrayıl və bir neçə rayonlardan köçüb çadırlarda yaşayanların şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün Neft Fondundan 72 milyon dollar ayırdım".

Ümummilli lider Heydər Əliyev

"Dövlət Neft Fondunun yaradılması tarixi hadisə idi. Çünki bu Fond vasitəsilə həm büdcəmizə dəstək göstərilir, həm sosial məsələlərin həlli təşkil edilir, ölkəmiz üçün strateji əhəmiyyətli layihələr icra edilir və ilk növbədə, məcburi köçkünlərin problemləri həll olunur".

Prezident İlham Əliyev

neft sənayesinin düzgün idarə edilməsi həlledici rol oynamışdır.

1994-cü il sentyabrın 20-də dünyanın tanınmış neft şirkətləri ilə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında sazişin ("Əsrin müqaviləsi") imzalanması ölkəmizin iqtisadi-siyasi, sosial həyatında tarixi mərhələnin başlanğıcı oldu.

İmzalanmış neft-qaz müqavilələrinin fasiləsiz icrası yanacaqın Qərbə ixracının başlanması ilə ölkəmizə böyük həcmdə gəlirlərin daxil olmasını, həmçinin, dünya birliyində öz layiqli yerini tutmasını təmin etdi.

Neft gəlirlərinin daxil olmasından sonra növbəti addım ehtiyatların etibarlı və etimadlı bir ünvanda saxlanması ilə bağlı qərarın qəbul edilməsi idi. Həmin dövrdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) Birinci vitse-prezidenti vəzifəsində çalışan istedadlı cavan kadr - Cənab İlham Əliyevin xarici ölkələrin ən mütərəqqi suveren fondlarının təcrübəsinə diqqətindən məmnun olaraq ölkəmizdə tətbiqi ideyası köməyə çatdı. İlham Əliyevin təklifi ilə dünyada bu sahədə mövcud analogi suveren fondların təcrübələri öyrənilirdi və mükəmməl bir model ortaya qoyuldu. Azərbaycan hökuməti neftdən əldə etdiyi gəlirləri ədalətli, şəffaf və səmərəli şəkildə istifadə etmək üçün dünyada mövcud olan ən qabaqcıl təcrübəyə əsaslanmaqla unikal bir yığım mənbəyi - Dövlət Neft Fondunu yaratdı.

Fondun vəsaitlərinin hansı sahələrə xərclənməsi də müəkkəb sual yaratmışdı, çünki həmin illərdə ölkəmizin iqtisadi və sosial həyatının bütün sahələrində maliyyəyə kəskin ehtiyac var idi, ancaq Ulu Öndər Heydər Əliyev dövlətimizin və xalqımızın bir nömrəli qayğısı olan Qarabağdan köçkün düşmüş soydaşlarımızın ehtiyaclarını, mənzil şəraitini yaxşılaşdırmağı ön sırada görürdü.

dan didərgin düşmüş, indi qaçqın vəziyyətində, köçkün vəziyyətində yaşayan vətəndaşların problemləri bizim üçün və şəxsən mənəm üçün bir nömrəli problemdir" deyən Ulu Öndər 1998-ci ildə Biləsuvar rayonu ərazisindəki çadır düşərgələrinə səfər edərək insanların şəraiti ilə yerində tanış olduqdan sonra məcburi köçkünlərin sosial problemlərinin, onların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması məqsədilə dövlətin maliyyə imkanlarını ilk növbədə bu sahəyə yönəltmək barədə qərarını qətiləşdirdi. Heydər Əliyev Neft Fondunda toplanan ilk vəsaitləri doğma torpaqlarını tərk etmiş soydaşlarımız üçün ayrılmasına qərar verdi.

2002-ci il sentyabrın 13-də Goranboy rayonunda yeni salınmış Aşağı Ağcakənd qəsəbəsinin açılışında Ulu Öndər deyirdi ki, biz artıq neft gəlirləri hesabına öz inkişafımızı təmin etmək, problemlərimizi həll etmək gücündəyik. Həmin gəlirlər ilk növbədə, əsas problemlərimizin həllinə, o cümlədən öz evini-əşiyini, varını-dövlətini itirmiş soydaşlarımızın mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilir. Onun bu müdrikliliyi, insanpərvərliyi daha da geniş vüsət aldı, ölkəmizin maliyyə imkanları artıqca qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial problemlərinin həllinə yönəldilən vəsaitin həcmi də yüksəldi. Həmin gəlirlər hesabına 1993-2003-cü illər arasında 90 dəfə, yemək xərcləri üçün müavinət 60 dəfə, kommunal xidmət xərcləri 120 dəfə artırıldı.

Heydər Əliyev inanırdı ki, məcburi köçkünlər bir gün öz doğma ocaqlarına qayıdacaq və bina, ev tikintisi də onların öz ata-baba yurdlarında inşa ediləcək.

"Qarabağ məsələsi bizim əsas

müzü bərpa edəcəyik" deyər qəti inamla bu milli hədəflərə çatmaq üçün iqtisadiyyatımızı daha da inkişaf etdirməyi vacib sayırdı. O, tam arxayın idi ki, məcburi köçkünlər üçün salınan qəsəbə və evlər, binalar müvəqqəti xarakter daşıyır və

lərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə paralel olaraq peşəkar və nümunəvi ordu quruculuğu ilk yerdə dayandı. 2003-2023-cü illər ərzində hərbi xərclər dayanmadan artırıldı. Əgər Azərbaycanın hərbi-müdafiə xərcləri 2003-cü ildə 150

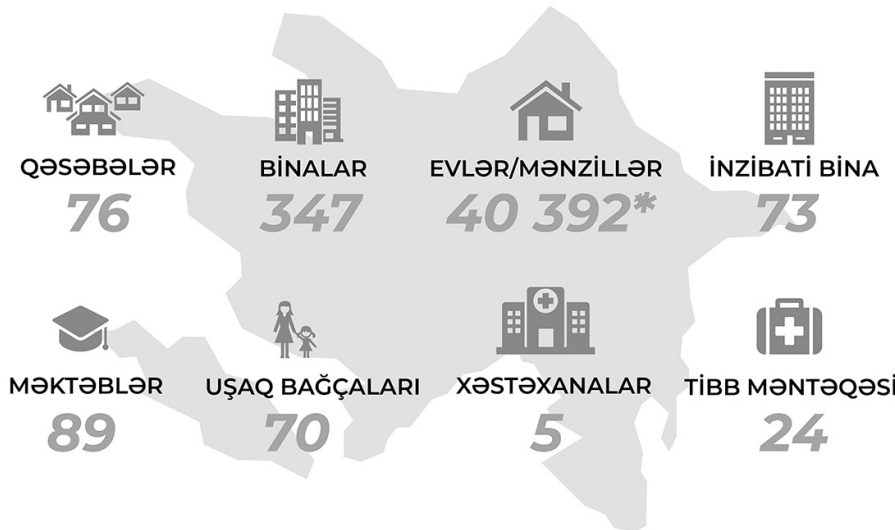
İmişli, Göygöl, Bərdə, Oğuz, Şəki, Gədəbəy, Saatlı, Hacıqabul, Balakən, Qazax, Zaqatala, Tərtər, Göyçay, Ucar, Kürdəmir və Samux rayonlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasında, Bakı, Gəncə, Mingəçevir, Sumqayıt, Yevlax, Şirvan şəhərlərində, Bakının Pirallahı, Sabunçu, Abşeron və Binəqədi rayonlarında habelə, Mehdiabad, Ramani, Müşviqabad, Masazır, Pirsəği, Fatmayı, Kürdəxanı və Ümid qəsəbələri ərazisində hündürmərtəbəli binaların, fərdi yaşayış evlərinin, sosial-mədəni, infrastruktur və digər obyektlərin tikintisi həyata keçirilmişdir.

Fond bu məqsədlər üçün 20 il ərzində ümumilikdə 2,7 milyard manatdan çox vəsait ayırmışdır. Həmin maliyyə təminatı sayəsində 76 qəsəbə, 347 bina, 40 mindən artıq ev və mənzil, 73 inzibati bina, 89 məktəb, 70 uşaq bağçası, 5 xəstəxana, 24 tibb məntəqəsi inşa edilərək istifadəyə verilib.

Keçmiş məcburi köçkünlər üçün evlər indi öz doğma ocaqlarında inşa edilir

Beləliklə, Azərbaycanın neft gəlirləri 25 il ərzində qarşıya qoyulmuş bir nömrəli missiyanın uğurla yekunlaşmasında mühüm tarixi rol oynadı. Neft Fondunun vəsaitləri həm Qarabağdan qaçqın düşmüş insanların həyat və mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, həm də ordu quruculuğunun yekunu olaraq şəərəfli qələbə salnaməsinin yazılmasında həlledici əhəmiyyət daşıdı.

Bu gün neft gəlirlərinin fəlsəfi məzmunu qürurverici missiyaya yönəlib, indi ümummilli quruculuq Bakı və digər bölgələrdə deyil, keçmiş məcburi köçkünlərin öz ata-baba torpaqlarında, birbaşa öz doğma və isti ocaqlarında davam etdirir.

vaxt gələcək neft gəlirləri hesabına inşa edilən gözoxxşayan, yaraşıqlı evlər Qarabağda ucalacaq.

Neft gəlirləri peşəkar Ordunun güclənməsində və tarixi Zəfərdə əsaslı rol oynadı

Ulu Öndərin bu müqəddəs arzusunun Onun siyasi varisi, Prezident İlham Əliyev gerçəkləşdirdi. O, məcburi köçkünlərin sosial-mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması, həm də doğma torpaqlarının düşməndən azad edilməsi kimi ağır bir yükü çiyinlərinə götürdü. 2003-cü il oktyabrın 15-də Prezident seçkilərində mütləq üstünlüklə qalib gələn İlham Əliyev oktyabrın 31-də keçirilən andiçmə mərasimində söylədiyi proqram xarakterli tarixi nitqində fəaliyyət manifestini elan edərək ən ümdə vəzifə kimi torpaqlarımızın azad olunması üçün güclü iqtisadiyyat - güclü ordu vəhdətinin başlıca rol oynayacağını bəyan etdi.

O, ölkəyə rəhbərlik etdiyi ilk gündən bütün gücünü və gününü,

milyon manat idisə, hazırda 6 milyard manatdan çoxdur. Hərbi xərclər bu dövrdə 40 dəfə artırıldı. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2003-2023-cü illərdə ölkə üzrə Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) nominal ifadədə 14,8 dəfə artıb, dövlət büdcəsinin gəlirləri 30 dəfə, xərcləri 28 dəfə artırılıb. Yəni, hərbi xərclər ümumi büdcə xərclərini adekvat olaraq nominal faiz baxımından hər il üstələyib.

Beləliklə, Cənab İlham Əliyev ölkəmizin güclü iqtisadi potensialına söykənərək güclü və peşəkar ordu quruculuğu missiyasını uğurlu sonluqla bitirdi, Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində parlaq Zəfər qazanması ilə ərazi bütövlüyümüzü təmin etdi.

Yeri gəlmişkən, torpaqlarımızın azad olunmasına qədər olan dövrdə məcburi köçkünlər üçün yüzlərlə mənzil, ev inşa edildi. Bu quruculuqda əsas maliyyə donorluğunu öz çiyinlərinə götürmüş Dövlət Neft Fondu 2001-ci ildən tarixi Zəfərə

və bərpa işlərinə yönəldilir, Şuşada, Zəngilanda, Xankəndidə, Ağdamda, Füzulidə, Cəbrayılda və digər ərazilərdə qəsəbə və kəndlərin inşası dayanmadan davam etdirilir. Bu, neft gəlirlərinin xərc fəlsəfəsinin yenə də bir nömrəli müqəddəs məqsədə - keçmiş məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edir.

Eyni zamanda, neft gəlirləri Milli Ordu quruculuğumuzun formalaşmasında və nümunəvi Ordunun yaradılmasında əhəmiyyətli maliyyə təminatı rolunu oynamışdır. 2024-cü ilin yenidən baxılma ilə təsdiq edilmiş dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 48,9 faizi və ya 17 milyard 769 milyon manatı neft sektorunun payına düşür ki, həmin vəsaitin 12 milyard 781 milyon manatı Dövlət Neft Fondundan transfertlər təşkil edir. Həmin transfertlərin əhəmiyyətli hissəsi yenə də ordumuzun daha da güclənməsinə yönəldilir.

Yekun olaraq: Ulu Öndərin 25 il əvvəl əsasını qoyduğu missiya uğur hədəflərinə çatmağa yol açdı. Dövlət Neft Fondunun gəlirləri birinci mərhələdə məcburi köçkünlərin mənzil və həyata şəraitinin yaxşılaşdırılmasına və Milli Ordu quruculuğuna yönəldi, torpaqlarımızın azad olunmasında bilavasitə köməyə çatdı.

İkinci mərhələ isə daha qürurverici tarixi başlanğıc oldu. Heydər Əliyevin bünövrəsini qoyduğu və cənab İlham Əliyevin əsil milli xəzinəyə, təhlükəsizlik yastığına çevirdiyi Neft Fondu Qarabağda milli quruculuq salnaməsinin şəərəfli tarixini yazmaqda davam edir.

Yeganə BAYRAMOVA

Yazı ARDNF-in yaradılmasının 25-ci ildönümü münasibətilə "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun makroiqtisadi sabitliyin təminatında və ölkə iqtisadiyyatının inkişafında rolu" mövzusunda keçirdiyi müsabiqəyə təqdim olunur